

Datum

2020-08-26

Vår referens

Alexander Blümke

Utvecklingssamordnare

alexander.blumke@malm.se

Tjänsteskrivelse

Remiss angående Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet -

Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen (SOU 2020:37)

STK-2020-1059

ASN-2020-9038

Sammanfattning

Stadskontoret har berett arbetsmarknads- och socialnämnden tillfälle att yttra sig angående remiss från Arbetsmarknadsdepartementet - *Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen (SOU 2020:37)*.

Utredningen presenterar ett förslag till ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen. Utredningen föreslår att arbetslöshetsersättningen ska baseras på inkomst och inte på arbetad tid som idag. Genom förslaget blir det lättare att kvalificera sig för försäkringen, men hur länge en arbetslös kan få ersättning varierar utifrån den sökandes tidigare förankring på arbetsmarknaden. Ersättningens storlek ska enligt förslaget baseras på tidigare inkomst, tid som medlem i en arbetslöshetskassa och tid i arbetslöshet. Utredningen föreslår också att arbetslöshetsersättningen ska trappas ner efterhand.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till utredningens förslag, men vill särskilt lyfta fram att många arbetssökande genom förslagets utformning och föreslagna ersättningsnivåer riskerar att inte klara sin och sin familjs försörjning genom inkomster från arbetslöshetsförsäkringen.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrandet avseende *remiss från Arbetsmarknadsdepartementet - Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen (SOU 2020:37)* enligt förvaltningens förslag.
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden skickar yttrandet till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet - Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen (SOU 2020:37)
- Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen (SOU 2020:37)
- G-Tjänsteskrivelse ASN 20200923 Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet - Ett nytt

- regelverk för arbetslöshetsförsäkringen
- Yttrande Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet - Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen

Beslutsplanering

ASN presidieberedning 2020-09-02

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2020-09-10

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2020-09-23

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen.

Ärendet

Ärendets initiering

Ärendet är initierat genom att stadskontoret har berett Arbetsmarknads- och socialnämnden tillfälle att yttra sig om betänkandet *Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen (SOU 2020:37)*. I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningens avgränsningar

Utredningen avseende ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen berör ett omfattande regelverk och handläggningstekniska frågor på flera olika nivåer. Förvaltningen har i tjänsteskrivelse och förslag till yttrande i huvudsak fokuserat på de föreslagna ändringarna av reglerna för arbetslöshetsförsäkringen, reglerna för övergång från arbetslöshetsförsäkring till arbetsmarknadspolitiska program och reglerna för ersättning under tiden i arbetsmarknadspolitiska program.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 22 februari 2018 att tillkalla en särskild utredare att lämna förslag till en ny effektivare arbetslöshetsförsäkring för fler, grundad på inkomster istället för arbetad tid som i dagens arbetslöshetsförsäkring. Syftet med utredningen var att analysera och föreslå ett mer ändamålsenligt regelverk med ökad förutsebarhet och minskad administration anpassad till nya förutsättningar.

Den 19 juni 2019 beslutade regeringen om ett tilläggsdirektiv för utredningen. Utredarens uppgift skulle utvidgas och förlängas. Utredaren gavs i uppdrag att särskilt analysera och föreslå hur arbetslöshetsersättningen kan trappas ned tydligt i takt med arbetslöshetens längd.

Utredningens uppdrag

Av utredningens ursprungliga direktiv (Dir. 2018:8) framgår att utredaren ska analysera hur en ny arbetslöshetsförsäkring för fler, grundad på inkomster, ska kunna utformas. Utredaren ska även lämna förslag till en ny lag och en ny förordning om arbetslöshetsförsäkring. Det förslag utredaren lämnar ska, enligt direktiven, vara ändamålsenligt och ge förutsättningar för en ökad förutsebarhet och minskad administration.

Direktiven innebär bl.a. att utredaren ska analysera och lämna förslag till hur villkoren i arbetslöshetsförsäkringen ska utformas så att fler ska kunna kvalificera sig för och ansluta sig till

arbetslöshetsförsäkringen. Förslagen ska vidare utformas så att arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring värnas och negativa effekter på de arbetslösas sökintensitet, arbetsutbud och arbetslöshetstid begränsas.

Utredningens tilläggsdirektiv (Dir. 2019:34) betonar att utredaren särskilt ska analysera och föreslå hur arbetslöshetsersättningen kan trappas ned tydligt i takt med arbetslöshetens längd på ett sätt som påverkar alla ersättningsstagare. Utredaren ska även analysera och föreslå de eventuella följdändringar som behövs för att ersättningsnivån inom aktivitetsstödet ska följa nedtrappningen inom arbetslöshetsförsäkringen. Utredningens förslag ska sammantaget vara budgetneutrala.

Utredningens avgränsningar

Parallellt med utredningen har det pågått en reformering av Arbetsförmedlingen och en utredning för att modernisera arbetsrätten. Sammantaget har detta gett upphov till vissa utmaningar i utredningsarbetet med betänkandet, eftersom det inte har varit klart exakt vad utredningen haft att förhålla sig till. Utredningen har därför utgått från den nu gällande ordningen.

Krispaketen kopplade till coronapandemin har bl.a. innehållit tillfälliga förändringar av arbetslöshetsförsäkringens villkor och tak. Utredningen har utgått från det regelverk som gällt innan krispaketen och som åter träder i kraft i januari 2021. Det gäller såväl i beskrivningen av den nuvarande ordningen som i analysen av förslagets konsekvenser.

Dagens regelverk för arbetslöshetsförsäkringen

De regler som gäller för rätten till arbetslöshetsersättning regleras i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, förkortad ALF. Bestämmelser finns också i förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkringen, förkortad ALFFo.

Grundförsäkring och inkomstbortfallsförsäkring

Dagens arbetslöshetsförsäkring består av en grundförsäkring och en inkomstbortfallsförsäkring. Grundförsäkringen omfattar personer som inte är försäkrade via en arbetslöshetskassa eller som inte har hunnit vara medlemmar under så lång tid som krävs för att uppfylla villkoren för inkomstrelaterad ersättning. Inkomstbortfallsförsäkringen kräver att den sökande har varit medlem i en arbetslöshetskassa i minst tolv månader.

Allmänna villkor och krav på arbetad tid

För att vara berättigad till arbetslöshetsersättning krävs för det första att den sökande uppfyller de allmänna villkoren. Det innebär bl.a. att den sökande ska vara anmäld som arbetssökande på Arbetsförmedlingen och stå till arbetsmarknadens förfogande (9 § ALF). För det andra ska den sökande ha uppfyllt ett arbetsvillkor. Arbetsvillkoret är enligt 12 § ALF uppfyllt om den sökande inom de tolv månader som föregått arbetslösheten har:

- haft förvärvsarbete i minst 6 månader och utfört arbetet under minst 80 timmar per kalendermånad (huvudregeln), eller
- haft förvärvsarbete i minst 480 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och utfört arbetet under minst 50 timmar under var och en av dessa månader (alternativregeln).

Ersättningens längd och storlek

Både för grundförsäkringen och inkomstbortfallsförsäkringen betalas arbetslöshetsersättning ut i 300 dagar (ersättningsperiod). Den som har förbrukat sina dagar och vid ersättningsperiodens slut har barn under 18 år får ytterligare 150 ersättningsdagar och därmed en sammanlagd ersättningsperiod under längst 450 dagar (22 § ALF).

Den som inte har varit medlem i en arbetslöshetskassa eller varit ansluten till Alfa-kassan och endast uppfyller de allmänna villkoren och arbetsvillkoret får dagpenning enligt grundförsäkringen. Dagpenningen räknas ut med utgångspunkt från ett fastställt grundbelopp och den genomsnittliga arbetstid (normalarbetstid) som den sökande har haft under ramtiden. Den som har arbetat heltid under hela ramtiden får hela grundbeloppet, som för närvarande uppgår till 365 kr per dag, medan den som arbetat mindre får en motsvarande andel av detta belopp (3 § ALFFo).

Den som har varit medlem i en arbetslöshetskassa i minst tolv månader och som dessutom uppfyller arbetsvillkoret inom medlemstiden, har uppfyllt ett medlemsvillkor. Då beräknas ersättningen enligt den förmånligare inkomstbortfallsförsäkringen. Dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen fastställs utifrån den sökandes genomsnittliga inkomst under ramtiden (dagsförtjänsten). Dagpenningen är en viss procentsats (80 procent under de första 200 dagarna, därefter 70 procent under resterande 100 dagar) av den fastställda dagsförtjänsten (26 § ALF). Det finns ett tak för hur mycket som kan betalas ut. Under de första 100 dagarna får dagpenningen inte överstiga 910 kronor¹, därefter är taket 760 kronor (4 § ALFFo).

Utredningens förslag till ny arbetslöshetsförsäkring

Utredningen föreslår att lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, förkortad ALF, ersätts av en ny lag och att förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring, förkortad ALFFo, ersätts av en ny förordning. Många av dagens bestämmelser förs över till det nya regelverket med mindre redaktionella och språkliga justeringar. Till detta kommer ett antal nya materiella bestämmelser. Ett exempel på det är rättsliga regleringar som måste göras om arbetsvillkor ersätts av inkomstvillkor.

Utredningen föreslår inledningsvis att arbetslöshetsförsäkringens syfte och förutsättningar ska tydliggöras, att de allmänna villkoren förtydligas och att särskilda bestämmelser tydliggör när en sökande inte har rätt till ersättning. Arbetslöshetsersättning ska kunna lämnas till den som har fyllt 20 men inte 65 år.

Från arbetsvillkor till inkomstvillkor

I dagens försäkring mäts förankringen på arbetsmarknaden genom arbetad tid, och ett arbetsvillkor måste vara uppfyllt för att den sökande ska ha rätt till ersättning. Utredningen föreslår att arbetsvillkoret ska ersättas med ett inkomstvillkor som mäter den sökandes arbetsmarknadsförankring med utgångspunkt från hans eller hennes inkomster från förvärvsarbete. Grunden för rätten till ersättning är alltså oförändrad, men arbetsmarknadsförankringen mäts på ett annat sätt.

---

¹ det motsvarar ungefär 25 025 kr per månad före skatt, källa A-kassa.se

Tillförlitliga uppgifter underlättar handläggningen för arbetslöshetskassorna

Utredningens förslag underlättas av att det sedan 2019 finns tillgång till månatliga arbetsgivardeklarationer med inkomstuppgifter på individnivå. Det gör att administrationen för sökande, arbetsgivare och arbetslöshetskassor förenklas och att det finns tillförlitliga uppgifter som både underlättar för arbetslöshetskassorna att bedöma rätten till ersättning och för den enskilde att förutse sitt försäkringsskydd. Tillgången till dessa uppgifter underlättar också för arbetslöshetskassorna administration och möjliggör automatisering och digitalisering samt gör det möjligt att bättre kontrollera de uppgifter som ligger till grund för rätten till arbetslöshetsersättning.

Inkomstvillkoret

Utredningen föreslår att den sökande, för att ha rätt till arbetslöshetsersättning, ska uppfylla ett inkomstvillkor. Ett inkomstvillkor är uppfyllt om den sökande både har haft en sammanlagd minsta totalinkomst från förvärvsarbete på 120 000 kr under en ramtid motsvarande 12 månader och en inkomst motsvarande en minsta månadsinkomst på 10 000 kr under minst fyra månader. Ramtiden kan förskjutas i tid genom s.k. överhoppningsbar tid. Kravet på en minsta totalinkomst respektive månadsinkomst ska enligt utredningens förslag fastställas i förordning.

Utredningen föreslår också en undantagsregel som innebär att den sökande inte behöver uppfylla kravet på en minsta totalinkomst (120 000 kr). Det räcker att han eller hon har haft en minsta månadsinkomst i minst fyra sammanhängande månader. Samma person kan använda undantagsregeln högst två gånger i följd utan att däremellan på nytt uppfylla inkomstvilkorets huvudregel.

Särskilda beräkningsregler för företagare

Utredningen föreslår att det ska finnas särskilda beräkningsregler för företagare och kombinatorer vid prövning av inkomstvillkoret. Förslaget tillåter att inkomster från verksamhet som intjänats utanför ramtiden under vissa förutsättningar får tillgodoräknas vid prövning av inkomstvillkoret. Inkomstvillkoret kan antingen baseras på de inkomster av förvärvsarbete från verksamheten som framgår av det senaste beslut om slutlig skatt (i stället för de inkomster han eller hon haft från samma verksamhet under ramtiden) eller – om det är mer förmånligt – på den genomsnittliga inkomsten från verksamheten under de två år som föregår beskattningsåret i senaste beslut om slutlig skatt.

Ersättningens storlek och nedtrappning av ersättningen

Utredningen föreslår att ersättningens storlek ska baseras på tre kriterier:

1. Den sökandes tidigare inkomster från förvärvsarbete.
2. Tid som medlem i en arbetslöshetskassa.
3. Tid med arbetslöshetsersättning.

Samma totalinkomst som legat till grund för prövningen av inkomstvillkoret föreslås ligga till grund för den ersättningsgrundande inkomsten. För sökande som inte uppfyller inkomstvilkorets huvudregel fastställs en schablonersättning med utgångspunkt från den minsta totalinkomst som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret. Utredningen föreslår vidare att den maximala ersättningsgrundande inkomsten – taket i försäkringen – ska vara förordningsstyrd.

Det föreslagna taket på cirka 25 000 kr före skatt är detsamma som gällande tak i det regelverk som gällde innan de tillfälliga ändringarna som följt av coronapandemin och som åter träder i kraft i januari 2021.

Medlemskap i en arbetslöshetskassa påverkar inte rätten till inkomstrelaterad ersättning, men det påverkar ersättningsnivån. Längre medlemstid ger högre ersättning enligt följande:

- Tolv månaders medlemskap eller mer, ger en ersättning med 80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten.
- Sex men mindre än tolv månaders medlemskap, ger en ersättning med 65 procent av den ersättningsgrundande inkomsten.
- Under sex månaders medlemskap, ger en ersättning med 50 procent av den ersättningsgrundande inkomsten.

Utredningen föreslår att ersättningen ska trappas ned för alla som får arbetslöshetsersättning. Ersättningen ska, enligt utredningens förslag, trappas ned med 10 procentenheter efter de första 100 ersättningsdagarna. Därefter trappas ersättningen ned med 5 procentenheter efter varje ytterligare 100 ersättningsdagar.

Ersättningsperiodens längd

Utredningen föreslår att ersättningsperiodens längd ska variera mellan olika arbetslösa, beroende på den sökandes tidigare förankring på arbetsmarknaden. Ersättningsperioden bör enligt förslaget vara längre för en sökande med en stark än med en svag förankring eftersom sannolikheten att klara omställningen till ett nytt arbete på egen hand normalt sett är större för sökande med längre erfarenhet och större förankring än för andra sökande.

Utredningen förslår att en sökande som inom ramtiden (de senaste tolv månaderna) uppfyller inkomstvillkoret och har haft en totalinkomst på minst 120 000 kr och har haft en minsta månadsinkomst på 10 000 kr/månad under:

- minst tolv månader får ersättning i 300 dagar
- åtta men inte tolv månader får ersättning i 200 dagar
- fyra men inte åtta månader får ersättning i 100 dagar

En sökande som endast uppfyller inkomstvillkorets undantagsregel, det vill säga som har haft en sammanhängande inkomst under minst fyra månader men inte uppfyller kravet på minsta totalinkomst (120 000 kr under de senaste 12 månaderna) får ersättning i 66 dagar.

Utredningen föreslår att dagens bestämmelser om förlängning av ersättningsperioden med 150 dagar för den som har barn under 18 år inte bör införas i den nya lagen.

Karensdagar

Utredningen bedömer att antalet karensdagar även i framtiden bör uppgå till sex ersättningsdagar. Detta bör, enligt utredningens uppfattning, gälla för alla oavsett ersättningsperiodens längd. Däremot föreslår utredningen att det maximala antalet karensdagar under en tolv månadersperiod ska begränsas till sex ersättningsdagar.

Utredningens bedömning om tillgång till jobb- och utvecklingsgarantin

Jobb- och utvecklingsgarantin är ett arbetsmarknadspolitiskt program inom Arbetsförmedlingen som erbjuds arbetssökande som har varit arbetslösa länge. Programmet består av individuellt utformade insatser och stöd som ges i kombination med att den arbetssökande aktivt söker jobb. Deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin berättigar deltagaren till utvecklingsersättning om deltagaren är yngre än 25 år och aktivitetsstöd om deltagaren är 25 år eller äldre.²

Enligt nuvarande ordning får en person som har fått arbetslöshetsersättning under 300 ersättningsdagar (450 dagar för den som dag 300 har barn under 18 år) anvisas till jobb- och utvecklingsgarantin om han eller hon inte kvalificerat sig för en ny period med arbetslöshetsersättning.³ I praktiken betyder det att jobb- och utvecklingsgarantin och det aktivitetsstöd som lämnas vid deltagande i programmet fungerar som en fortsatt garanterad ersättning för den som inte längre kan få arbetslöshetsersättning från arbetslöshetsförsäkringen, även om en anvisning till programmet alltid ska vara arbetsmarknadspolitiskt motiverad.

Personer som inte har fått arbetslöshetsersättning kan bli anvisade till jobb- och utvecklingsgarantin om de under 14 sammanhängande månader har varit arbetslösa och anmällda som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Även personer som deltagit i andra arbetsmarknadspolitiska program som jobbgarantin för ungdomar eller i insatser enligt förordningen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare kan anvisas till jobb- och utvecklingsgarantin.

Utredningens förslag

Utredningen föreslår att den som har uppfyllt inkomstvillkoret enligt huvudregeln och som har förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod bör få anvisas till jobb- och utvecklingsgarantin. Det gäller även i de fall då ersättningsperioden är begränsad till 100 eller 200 ersättningsdagar.

Den som uppfyllt inkomstvillkoret enligt undantagsregeln bör få anvisas till jobb- och utvecklingsgarantin under samma förutsättningar som den som inte har eller har haft rätt till arbetslöshetsersättning, dvs. efter 14 månaders sammanhängande arbetslöshet. För övriga grupper som får anvisas till jobb- och utvecklingsgarantin eller för anvisning till jobbgarantin för ungdomar bör det inte göras några förändringar.

Aktivitetsstödet storlek och nedtrappning av ersättningen

Deltagare i arbetsmarknadsprogram som är berättigade till arbetslöshetsersättning, får idag aktivitetsstöd med lägst 365 kronor per dag, 2 kap. 3 § ersättningsförordningen. Den som har förbrukat samtliga ersättningsdagar men hade rätt till inkomstrelaterad ersättning får en dagpenning som motsvarar 65 procent av dagsförtjänsten. Det är 5 procentenheter lägre än vad han eller hon hade i arbetslöshetsersättning vid utförsäkringstillfället. Programdeltagare som inte hade rätt till arbetslöshetsersättning före programanvisningen får 223 kronor per dag i aktivitetsstöd.

² <https://arbetsformedlingen.se/for-arbetssokande/extra-stod/att-delta-i-program/jobb-och-utvecklingsgarantin>

³ Ungdomar under 25 år anvisas till programmet jobbgarantin för ungdomar redan efter 90 dagar.

Utredningen konstaterar att den som beviljas arbetslöshetsersättning och därefter anvisas till jobb- och utvecklingsgarantin, idag har ett närmast garanterat efterskydd i form av aktivitetsstöd eftersom det i princip inte finns någon bortre gräns för hur länge som en person som hade arbetslöshetsersättning före anvisningen till jobb- och utvecklingsgarantin kan vara inskriven i garantin.

Utredningen föreslår att den som deltar i arbetsmarknadspolitiska program med aktivitetsstöd som baseras på tidigare arbetslöshetsersättning eller som på annat sätt utgår från arbetslöshetsersättningen även i fortsättningen bör få ett aktivitetsstöd som speglar vad den sökande hade fått om han eller hon i stället hade arbetslöshetsersättning, men att aktivitetsstödet bör trappas ned med 5 procentenheter var 100:e dag även efter anvisning till jobbgarantin för ungdomar eller jobb och utvecklingsgarantin. Den som tidigare fått arbetslöshetsersättning bör dock inte få lägre ersättning i aktivitetsstöd än om han eller hon inte hade uppfyllt villkoren för rätt till arbetslöshetsersättning d.v.s. ersättningsgolvet, som idag ligger på 223 kr per dag.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningens bedömning

I bedömningen av utredningens förslag har arbetsmarknads- och socialförvaltningen i huvudsak fokuserat på de föreslagna ändringarna av reglerna för arbetslöshetsförsäkringen, reglerna för övergång från arbetslöshetsförsäkring till arbetsmarknadspolitiska program och reglerna för ersättning under tiden i arbetsmarknadspolitiska program.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ställer sig i grunden positiv till utredningens förslag. Förvaltningen framför i ärendet ett antal konsekvenser av förslaget som bör belysas.

Arbetslöshetsförsäkringens nivå

Arbetslöshetsförsäkringens utformning avseende regler för kvalificering, ersättningens storlek och ersättningens längd får en direkt påverkan på möjligheten för en arbetssökande att försörja sig och sin familj och för kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd.

Det är inledningsvis viktigt att betona att många arbetssökande generellt inte klarar sin och sin familjs grundläggande försörjning genom inkomster från arbetslöshetsförsäkringen. Det gäller både i det nuvarande regelverket för arbetslöshetsförsäkringen och i utredningens förslag. Det föreslagna inkomsttaket på 25 000 kr, det vill säga samma nivå som taket var på innan det tillfälligt höjdes på grund av coronapandemin, innebär att arbetslöshetsersättningen inte kommer att fungera som en inkomstförsäkring för många arbetslösa.

Utgångspunkten att utredningens förslag ska vara budgetneutrala för staten har satt tydliga gränser för utredningens förslag. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen är dock positiv till att förslagets utformning gör det möjligt att genomföra förändringar av exempelvis inkomsttak och ersättningsnivåer framöver. Förvaltningen ser det som önskvärt att den tillfälliga höjningen av ersättningens tak som infördes i samband med coronapandemin bibehålls. Förvaltningen förespråkar också att ersättningsnivåerna i arbetsmarknadsförsäkringen följer löneutvecklingen i samhället i stort, så att inte försäkringen urholkas över tid.

Förslag att utgå från inkomster istället för arbetad tid

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen bedömer att utredningens förslag att arbetslöshetsersättningen ska baseras på inkomst och inte arbetad tid är bra. Utredningen

konstaterar att inkomster från förvärvsarbete enklare kan kontrolleras av arbetslöshetskassorna än arbetad tid., vilket ger förutsättningar till en förenklad administration. Det blir också enklare för enskilda och myndigheter att avgöra när inkomstvillkoret är uppfyllt.

Förslag till nya kvalifikationsregler, ersättningsnivåer och nedtrappning av ersättningen

Förvaltningen ställer sig positiv till att förslaget innebär att det på vissa sätt blir lättare att kvalificera sig till arbetslöshetsförsäkringen och att fler arbetssökande därmed blir berättigade till arbetslöshetsersättning. Det är dock viktigt att påpeka att många som skulle kvalificera sig för arbetslöshetsersättning enligt utredningens förslag sannolikt skulle få låga ersättningsnivåer eftersom de inte uppfyller inkomstvillkorets huvudregel och/eller krav på medlemskap i en arbetslöshetskassa. Därigenom riskerar många av de som kvalificerar sig till ersättningen att ändå inte klara sin försörjning på egen hand.

I enlighet med utredningens tilläggsdirektiv föreslår utredningen en successiv nedtrappning både av arbetslöshetsersättningen och av aktivitetsstödet som utgår vid deltagande i arbetsmarknadspolitiska program. En tanke med nedtrappningen är att öka de ekonomiska incitamenten för den enskilde att hitta och ta ett nytt arbete. Nedtrappningen sker förvisso långsamt, 10 procents minskning efter 100 ersättningsdagar och sedan en minskning med 5 procent var 100:e ersättningsdag, men innebär att den ekonomiska grundtryggheten gradvis urholkas för den som inte lyckas ta sig tillbaka in på arbetsmarknaden. I förlängningen innebär detta att långtidsarbetslösa kan vara hänvisade till att ansöka om försörjningsstöd för att klara sin försörjning.

Förslag till särskilda beräkningsregler för företagare

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ställer sig bakom utredningens förslag att företagare och så kallade kombinatorer ska få särskilda beräkningsregler vid prövning av inkomstvillkoret. Förslagets flexibilitet vid prövningen av inkomsten bedöms ge möjlighet för fler företagare och kombinatorer med ojämna inkomster att kvalificera sig till arbetslöshetsförsäkringen.

Förslag till förändring av den lägsta möjliga ersättningen

Utredningens ambition har varit att ersättningen från arbetslöshetskassan inte ska vara för låg. Det innebär att arbetsinkomster under 10 000 kr per månad inte föreslås utgöra ett underlag för kvalificering till arbetslöshetsförsäkringen. I dagens regler kan betydligt lägre inkomster kvalificera till en ersättning. Förvaltningen ser en risk för att detta kan innebära att personer med en svag förankring på arbetsmarknaden, till exempel de som har tillfälliga anställningar, deltidsarbeten med mera, inte kvalificerar sig för arbetslöshetsersättning.

Förslag att förkorta den överhoppningsbara tiden

Utredningen föreslår att den s.k. överhoppningsbara tiden ska förkortas från längst fem år till tre år (36 månader). I utredningen konstateras att eftersom överhoppningsbar tid innebär att ramtiden, dvs. den tid som den sökande ska ha uppfyllt inkomstvillkoret inom, förskjuts bakåt kan utredningens förslag få till följd att färre som har arbetat men som t.ex. varit sjukskrivna under mycket lång tid kvalificerar sig för arbetslöshetsersättning. Det kan leda till att enskilda står utan ersättning och ett ökat behov av ekonomiskt bistånd. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen delar inte utredningens bedömning att den överhoppningsbara tiden bör förkortas, då det riskerar att drabba enskilda personer som redan befinner sig i utsatthet.

Förslag att införa olika ersättningslängder och möjlighet att anvisa arbetssökande till jobb- och utvecklingsgarantin

Utredningens förslag att arbetslöshetsersättningens längd ska variera mellan olika arbetslösa beroende på hur många månader de under de senaste 12 månaderna har haft en minsta inkomst på 10 000 kr skapar enligt förvaltningens bedömning främst en skillnad i hur snabbt den enskilde anvisas till mer aktiva arbetsmarknadsinsatser inom arbetsförmedlingens program jobb- och utvecklingsgarantin (JOB) där aktivitetsstöd utgår.

Utredningens förslag innebär att de som har tjänat minst 120 000 kr under de sista tolv månaderna (ramtiden) och haft en minsta inkomst i minst tolv månader anvisas till JOB när deras 300 ersättningsdagar tar slut, de med minst åtta månaders inkomst anvisas när deras 200 ersättningsdagar tar slut och de med minst fyra månaders inkomst när deras 100 ersättningsdagar tar slut.

Personer som har kvalificerat sig för arbetslöshetsersättning enligt undantagsregeln d.v.s. som inte har tjänat 120 000 kr under ramtiden, men som har haft en minsta inkomst i minst fyra månader erbjuds 66 ersättningsdagar. Enligt utredningens förslag tillförsäkras de ingen annan ersättning när arbetslöshetsersättningen är slut och de får vid arbetslöshet vänta i 14 månader innan de erbjuds deltagande i JOB. Det är lika länge som en nyinskriven arbetssökande som inte kvalificerat sig för arbetslöshetsersättning får vänta.

Förslaget att arbetssökande kan anvisas till JOB när deras arbetslöshetsersättning upphör löser den enskildes behov av övergång till annan ersättning, men leder i praktiken till särbehandlingar av arbetssökande utifrån deras tidigare inkomster. Särskilt som Arbetsförmedlingens stöd och arbetsmarknadsinsatser i princip är koncentrerade till arbetssökande i JOB och andra arbetsmarknadspolitiska program är det försvårande att de arbetssökande med ingen eller låg förankring på arbetsmarknaden ska vänta längre på att få aktivt stöd och insatser via Arbetsförmedlingen än andra arbetssökande.

Konsekvenser av att fler anvisas till jobb- och utvecklingsgarantin

Utredningen bedömer att fler arbetssökande kommer att anvisas till jobb- och utvecklingsgarantin som en följd av att arbetslöshetsersättningens längd föreslås variera mellan olika arbetslösa. Utredningen beräknar att statens utgifter för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd kommer att minska till följd av nedtrappningen av deltagarnas ersättning, men att utgifterna för de arbetsmarknadspolitiska programmen kommer att öka. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen vill understryka vikten av att Arbetsförmedlingen ges förutsättningar att bedriva en aktiv arbetsmarknadspolitik både inom de arbetsmarknadspolitiska programmen men även för personer som inte kvalificerat sig för dessa.

Förslag från arbetsmarknads- och socialförvaltningen om att införa en möjlighet att skicka framställan till arbetslöshetskassorna

För att undvika att dubbla ersättningar från de svenska välfärdssystemen utgår för samma period till samma person utan samordning vill arbetsmarknads- och socialförvaltningen föreslå att det bör införas lagstöd för socialtjänsten att kunna skicka framställan till arbetslöshetskassorna att de kan utbetala arbetslöshetskassa direkt till socialnämnden för motsvarande period som bistånd utgått till enskild som förskott på förmån i väntan på arbetslöshetsersättning. Detta förfarande finns t ex redan idag i förhållande till utbetalningar från Försäkringskassan där socialtjänsten kan skicka framställan.

Ekonomiska konsekvenser

De ekonomiska konsekvenserna av utredningens förslag för arbetsmarknads- och socialförvaltningens utgifter för ekonomiskt bistånd är svårbedömda.

Av utredningens förslag framgår att fler arbetslösa kommer att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning, men att alla inte kommer att få den högsta ersättningsnivån. Förkortningen av ersättningens längd kommer sannolikt inte påverka behovet av ekonomiskt bistånd eftersom de arbets sökande antas erbjudas deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin där aktivitetsstöd utgår när arbetslöshetsersättningsdagarna tar slut. Nedtrappningen av arbetslöshetsersättningen och aktivitetsstödet kommer däremot att innebära att behovet av ekonomiskt bistånd ökar för personer som med dagens regler hade varit garanterade en bibehållen ersättningsnivå.

Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män

Utredningen har utgått från att arbetslöshetsförsäkringen ska vara könsneutral och att samma regler ska gälla för kvinnor och män. När det gäller täckningsgrad, d.v.s hur många av de arbets sökande som uppbär arbetslöshetsförsäkring, bedömer utredningen att både män och kvinnor kommer att få en högre täckningsgrad än med dagens försäkring. Kvinnor har en något lägre täckningsgrad idag och bedöms också ha det med förslaget. Utredningen konstaterar att kvinnor både tar ut mer föräldrapenning och är föräldralediga utan föräldrapenning längre tid än män.. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen är positiv till utredningens förslag att föräldrapenning antingen räknas med i underlaget för inkomstvillkoret eller att tid med föräldraledighet kan hoppas över vid beräkningen. Detta för att inte missgynna personer som har varit föräldralediga.

Ansvariga

Petra West Stenkvist Enhetschef

Katarina Lindeberg Avdelningschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef